

**تأثیر عوامل مشاوره‌ای
بر استحکام خانواده
و
پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان**

تألیف:

پروانه دودمان

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

انتشارات نوید شیراز

سرشناسه

: دودمان، پروانه، ۱۳۵۸-

عنوان و نام پدیدآور : تاثیر عوامل مشاوره‌ای بر استحکام خانواده و پیشرفت تحصیلی

دانش آموزان

مشخصات نشر

: شیراز: نوید شیراز، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری

: ۱۲۰ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.

شابک

: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۲-۵۱۲-۲

وضعیت فهرست نویسی : فیبای مختصر

یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>

قابل دسترسی است

یادداشت

: کتابنامه

شماره کتابشناسی ملی

۳۸۳۳۳۳۷

تاثیر عوامل مشاوره‌ای بر استحکام خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

تألیف: پروانه دودمان

صفحه آرای: نجمه اسکندری □ لیتوگرافی و چاپ: دنیا (۲۳۳۵۵۴۱۳-۰۷۱)

تیراز: ۱۰۰۰ جلد □ چاپ اول: ۱۳۹۴ □ حق چاپ محفوظ

ناشر: انتشارات نوید شیراز

دفتر شیراز- تلفن ۶۲-۳۲۲۲۶۶۶۱ نمابر ۳۲۲۲۹۶۷۶-۰۷۱

دفتر تهران- تلفن ۵۹۴۵-۸۸۹۰ نمابر ۱۵۲۲-۸۸۹۲۱-۰۲۱

پست الکترونیکی: Navideshiraz.Pub@Gmail.com

وب سایت: www.navideshiraz.com

ISBN: 978-600-192-512-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۲-۵۱۲-۲

۷۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۲	 تاریخچه راهنمایی و مشاوره
۱۲	 تعاریف راهنمایی و مشاوره
۱۳	 تعریف مشاوره
۱۴	 تعریف مشاوره حرفه ای
۱۴	 مفهوم مشورت در اسلام
۱۶	 مفهوم سبک زندگی اسلامی
۱۸	 رابطه وجوه مختلف سبک زندگی در چهارچوب آموزه‌های دین اسلام
۱۸	 اهمیت وجود سبک زندگی اسلامی در زندگی افراد
۱۹	 دلایل بررسی مشاوره از دیدگاه اسلام
۲۰	 ۱- تأکید اسلام بر بهداشت روانی و سلامت روح انسانها
	 ۲- لزوم توجه به نمایات، هنجارها و وظایف اسلامی در تدوین نظریه درمانی
۲۱	 کاربرد مشاوره در جوامع اسلامی
۲۱	 ۳- ضرورت توجه به باورها، اعتقادات و ارزش‌های دینی مراجعان
	 ۴- وجود توصیه‌های ارزشمند و راه کارهای موثر مشاوره‌ای در کلام و مرام
۲۲	 معصومین علیه السلام

۲۲	اهمیت مشاوره در احادیث
۲۳	هدفهای مشاوره
۲۴	خصوصیات راهنما و مشاور از دیدگاه اسلام
۲۶	وظایف مشاوران
۲۷	فنون مشاوره و راهنمایی در اسلام
	تاثیر عوامل مشاوره‌ای بر استحکام خانواده و پیشرفت تحصیلی و شغلی دانش
۳۰	آموزان
۳۲	فایده و اهمیت مشاوره و راهنمایی
۳۳	اهداف مشاوره و راهنمایی
۳۴	نقش مشاوران در استحکام خانواده
۳۹	ویژگی‌های مطلوب مشاور کودکان
۴۰	ضرورت فعالیتهای راهنمایی و مشاوره در مدارس
۴۱	خصوصیات مشاوران
۴۲	راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
۴۴	نقش مشاور در مدارس
۴۵	نقش مشاور در امور تحصیلی
۴۶	نقش مشاوران در تأمین بهداشت روانی دانش آموزان
۵۰	مشاور در رابطه مشاوره‌ای:
۵۵	محیط مساعد برای مشاوره
۵۶	راهنمایی شغلی در مدارس ابتدایی
۵۷	راهنمای حرفه‌ای در دوره راهنمایی تحصیلی
۵۷	فعالیت‌های حرفه‌ای در مدارس راهنمایی تحصیلی
۵۸	راهنمایی حرفه‌ای در دبیرستان و دانشگاه
۵۹	فعالیت‌های مربوط به راهنمایی حرفه‌ای در دبیرستان ها
۶۰	جهت یابی در پایان دبیرستان
۶۱	راهنمایی حرفه‌ای در دانشگاه
۶۲	تاثیر عوامل مشاوره‌ای و استحکام خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

- ۱) ضرورت مشاوره تحصیلی برای دانش‌آموزان ۶۲
- ۲) ضرورت مشاوره تحصیلی برای والدین ۶۲
- ۳) ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه انتخاب رشته‌ها و مشاغل ۶۳
- ۴) ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه جلوگیری از افت تحصیلی ۶۳
- ۵) ضرورت مشاوره تحصیلی در زمینه سرعت بخشیدن به فرایند تحصیل و مطالعه ۶۴
- ۶) ضرورت مشاوره تحصیلی برای تشخیص و هدایت دانش‌آموزان استثنایی ... ۶۴
- ۷) ضرورت مشاوره تحصیلی برای دانش‌آموزان تیزهوش و نابغه ۶۵
- راهنمایی و مشاوره یک جریان یادگیری است ۶۶
- راهنمایی در مدارس ۶۷
- مشاوره و بهداشت حلقه مفقوده نظام آموزشی ۷۲
- میلیون‌ها دانش‌آموز، محروم از مشاور تحصیلی ۷۵
- افزایش سطح کیفی و کمی مراکز مشاوره و راهنمایی ۷۷
- مراکز مشاوره آموزش و پرورش همچنان در اختیار این وزارتخانه است ۷۸
- ضرورت مشاوره برای دانش‌آموزان برای جلوگیری از افت تحصیلی ۷۹
- نقش مشاوره را باید جدی گرفت ۷۹
- عوامل مؤثر بر یادگیری دانش‌آموزان ۸۱
- طرح انجام تکلیف در مدرسه و تأثیر آن در کاهش اضطراب و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ۸۴
- اجرای طرح پیوند (طرح شناسایی دانش‌آموزان تلاشگر) و نحوه همکاری با این طرح ۸۴
- فعالیت‌های خارج از کلاس (استفاده از وسایل کمک آموزشی، نمایش فیلم آموزشی، قرائت مجلات رشدنوجوان، کتاب، داستان و ...) ۸۵
- آمادگی ۸۷
- انگیزه و هدف ۸۸
- تجارب گذشته ۸۹
- موقعیت و محیط یادگیری ۹۰

۹۱	روش تدریس معلم
۹۲	توجه به کل به جای جز
۹۳	تمرین و تکرار
۹۵	انواع ارزیابی
۹۶	شیوه‌های ارزیابی
۹۶	ارزیابی با استفاده از آزمونها
۹۶	ارزیابی با استفاده از مشاهده رفتار
۹۷	ارزیابی با استفاده از طرحها و گزارشها
۹۷	ارزیابی با استفاده از آزمونهای پیشرفت تحصیلی میزان شده
۹۸	معرفی ارزشیابی مستمر و انواع آن
۹۸	ارزشیابی چیست؟
۱۰۱	۱) ارزشیابی تشخیصی
۱۰۱	۲) ارزشیابی تراکمی
۱۰۱	۳) ارزشیابی تکوینی
۱۰۲	تفاوت‌های ارزشیابی تراکمی و تکوینی
۱۰۴	تعریف ارزشیابی مستمر
۱۰۵	الگوی اجرایی برای ارزشیابی مستمر
۱۱۲	نتیجه‌گیری و پیشنهاد
۱۱۶	منابع

مقدمه

انسان تنها موجودی است که با هموعان خود به تبادل نظر می پردازد و برای شناخت و حل مشکلات خود با آنان مشورت و از راهنمایی آنان استفاده می کند. راهنمایی و مشورت در طول زندگی آدمیان مطرح بوده و آنان با کسانی که مورد قبول و اعتمادشان بوده مشورت می کرده اند. با توسعه علوم انسانی و رشد علوم رفتاری به راهنمایی و مشاوره به عنوان شاخه ای مستقل از علوم رفتاری توجه شد. امروزه راهنمایی و مشاوره به صورت حرفه ای یا ارائه برای کمک به افرادی است که در رشد، سازگاری، تصمیم گیری، روابط خانوادگی، مهارت های اجتماعی و شیوه زندگی مشکلاتی دارند و مشاوره به این افراد کمک می کند تا راه حل مناسبی برای مشکلات بیابند.

اهمیت مشاوره و مشورت در دین مقدس اسلام کراراً مورد توجه ائمه ی اطهار و بزرگان دین قرار گرفته است.

بشر امروز در یک دوره ی پیچیده زندگی می کند، یکی از مشخصات این دوره، تخصصی شدن مسائل و وابستگی افراد به یکدیگر جهت استفاده از تخصص آنها برای تداوم یک زندگی متعادل است. لذت بردن از زندگی شخصی و رشد و تعالی شخصیت، شکوف نمودن استعدادها و ارضای نیازها، اعم از نیازهای اولیه ی

جسمانی، نیاز به امنیت و آرامش، نیاز به تعلق نیاز به دوست داشتن و دوست داشته شدن، نیاز به احترام و نیاز به شکوفایی در دنیای امروز فرایند ساده‌ای نیست، در تمام این مراحل به مشاور و مشاوره نیاز است.

وظیفه نهاد آموزش و پرورش، در آماده کردن دانش آموزانی که نیروی انسانی فردا تلقی می‌شوند، برای مواجهه و سازگاری با مقتضیات قرن بیست و یکم که از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است بسیار حساس و سنگین است. اضطراب، افسردگی، سوء مصرف مواد مخدر، رفتارهای ناپه‌نجار، مشکلات تحصیلی، گرایش ارتباط با جنس مخالف از عمده ترین مشکلات روانی اجتماعی دانش آموزان است. اهداف آموزش و پرورش زمانی تحقق خواهند یافت که برنامه‌ها و محتوای آموزشی با توجه به نیازها و امکانات دانش آموزان تهیه و اجرا گردند. از طریق «خدمات راهنمایی و مشاوره» می‌توان تواناییها و نیز محدودیت‌های دانش آموزان را شناخت و از امکانات موجود حداکثر استفاده را به عمل آورد. مشاور تحصیلی با شناخت دانش آموزان در زمینه‌های گوناگون می‌تواند آنان را به رشته‌های تحصیلی مناسب راهنمایی کند و آنان را در حل مشکلات یاری دهد. گرچه آشنایی معلم با فنون راهنمایی تدریس و عملکرد او را مؤثر و پربار می‌سازد، ولی معلم به تنهایی نه می‌تواند و نه فرصت دارد به تمام مسائل و مشکلات روانی و خانوادگی و تحصیلی دانش آموزان رسیدگی کند و برای هر کدام راه حل ارائه دهد. از این رو، مشاور تحصیلی با همکاری معلم و خانواده و مسئولان مدرسه می‌تواند دانش آموزان را در جهت رفع مشکلات تحصیلی و خانوادگی و روانی و تأمین ثبات عاطفی یاری دهد و نهایتاً نیل به اهداف آموزش و پرورش را ممکن سازد.

در این نوشتار ضمن تبیین مفهوم مشاوره و بیان تفاوت‌های مفهومی مشاوره استدلال شده است که اسلام یک مکتب و نظریه مشاوره‌ای نیست بلکه نظام فکری، عقیدتی و رفتاری جامعی است که چارپوب‌های کلی زندگی انسان را ترسیم کرده است و راههای وصول به فلاح و سعادت نهایی را مشخص نموده

است و اصول و روشهای مشاوره همچون سایر امور بشری باید لااقل در جوامع اسلامی با اهداف، ارزش‌ها، هنجارها، برنامه‌ها و تکالیف اسلامی سازگاری یابد. بدین ترتیب روشن می‌شود که چرا باید مشاوره و روان درمانی از دیدگاه اسلام مورد بررسی قرار گیرد. تأکید اسلام بر مسأله مقدمی و زیربنایی بهداشت و سلامت روانی انسانها و ارائه راهکارهای مناسب برای تحقق آن، لزوم توجه به غایات، هنجارها و وظایفی که اسلام برای بشر معین کرده است در تدوین نظریه درمانی و تنظیم روشهای مشاوره وجود توصیه‌های ارزشمند و ارائه راهبردهای کارآمد مشاوره‌ای در کلام و مرام معصومین (ع) و اهمیت توجه به باورها، اعتقادات و ارزشهای دینی مراجعان در امر مشاوره و راهنمایی، پاره‌ای از دلایل پرداختن به این موضوع از دیدگاه اسلام می‌باشند.

اسلام یک مکتب و نظریه مشاوره‌ای نیست بلکه نظام فکری، عقیدتی و رفتاری جامعی است که چاروبوب‌های کلی زندگی انسان را ترسیم کرده است و راههای وصول به فلاح و سعادت نهایی را مشخص نموده است و اصول و روشهای مشاوره همچون سایر امور بشری باید لااقل در جوامع اسلامی با اهداف، ارزش‌ها، هنجارها، برنامه‌ها و تکالیف اسلامی سازگاری یابد. بدین ترتیب روشن می‌شود که چرا باید مشاوره و روان درمانی از دیدگاه اسلام مورد بررسی قرار گیرد. تأکید اسلام بر مسأله مقدمی و زیربنایی بهداشت و سلامت روانی انسانها و ارائه راهکارهای مناسب برای تحقق آن، لزوم توجه به غایات، هنجارها و وظایفی که اسلام برای بشر معین کرده است در تدوین نظریه درمانی و تنظیم روشهای مشاوره وجود توصیه‌های ارزشمند و ارائه راهبردهای کارآمد مشاوره‌ای در کلام و مرام معصومین (ع) و اهمیت توجه به باورها، اعتقادات و ارزشهای دینی مراجعان در امر مشاوره و راهنمایی، پاره‌ای از دلایل پرداختن به این موضوع از دیدگاه اسلام می‌باشند.